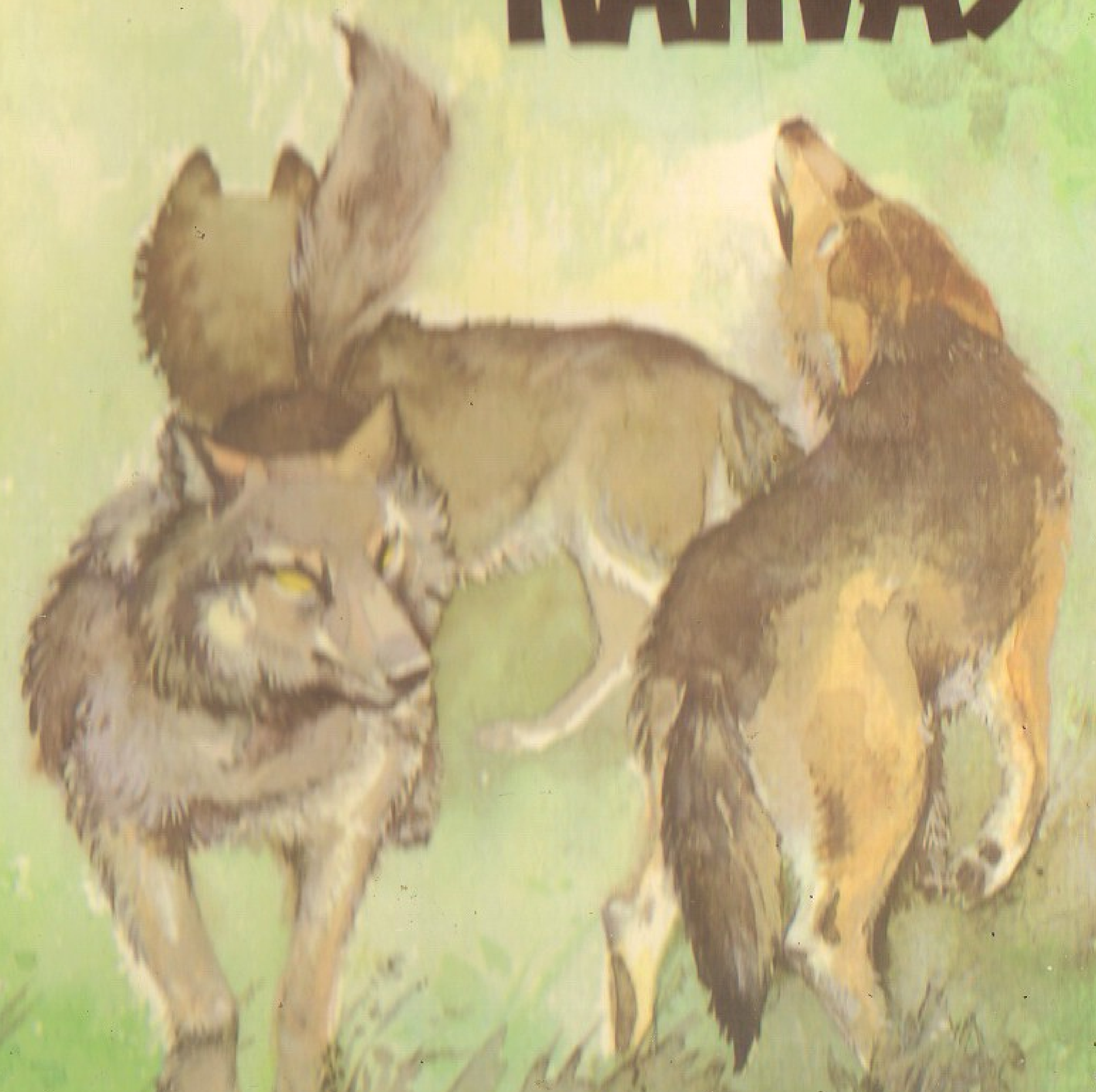
kop.

oolieelikutele. ВОЛКИ И КОЗЫ. По мотивам эстонской народной сказки пересказал
ааду Хинт. 2-ое издание. На эстонском языке. Обложка: Пеэтер У р т с о н. Художник-иллюстратор Ромулус Т и й т у с. Таллинн, изд-во "Ээсти раамат". Toimetaja
M. Anderson. Kunstiline toimetaja H. Tikand. Tehniline toimetaja R. Raukas. Korrektorid
Vissarionova ja H. Sillajõe.
№ 6190

HUNDID JA KITSE-RAHVAS

AADU HINT

HUNDID JA KITSE-RAHVAS

Eesti rahva
muinasjuttude ainetel
ümber jutustanud
AADU HINT

Pildid joonistanud
ROMULUS TIITUS

Vaike Kaldale
kõike head soovides
A. Hint
1 jaan. 89

Tallinn "Eesti Raamat" 1988

Kaas: PEETER URTSON

$\frac{4803010200-081}{901(15)-88}$ 273—88

IN 8-450-00350-1

1.

Hundid istusid metsas koos ja laulsid.

Kriimsilm, Susi ja Võsa-Villem laulsid ees: „Meie kolmekesi, Kriimsilm, Susi ja Võsa-Villem, oleme selle ilmamaa valitsejad!"

Ja teised hundid, kes istusid ringis Kriimsilma, Susi ja Võsa-Villemi ümber, laulsid kooris järele: „Jah-jah, isand Kriimsilm, jah-jah, isand Susi, jah-jah, isand Võsa-Villem, teie olete selle ilmamaa valitsejad!"

Kriimsilm oli terava koonuga kuri hunt. Kui ta ulus või urises, ajasid juba ta pikad ahned kihvad araverelistele hirmu peale. Aga kõige hullemad olid Kriimsilma silmad. Need seisid tal laia otsaesise all pisut viltuselt ning luurasid kogu aja ringi, keda aga maha murda. Oma hirmsate silmade pärast hüütigi teda Kriimsilmaks.

Kriimsilma esimene abimees Susi oli oma väljanägemise poolest nagu hunt ikka. Kere oli Susil kuivetu, ning pikakarvaline saba ei seisnud tal mitte nagu koeral püsti, vaid rippus kõikide huntide kombel kuni kandadeni alla. Oma seisuse poolest oli Susi aga tähtis ametimees. Susi hooleks oli järele luurata, kas metsarahva hulgas keegi huntide võimu vastu mässumõtteid ei hau. Libedal keelel ja kavalal meelel püüdis ta ennast nii mõnegi metsaelanikuga sõbraks teha, et siis nende mõtteid teada saada. Susi päris ilveselt, et mida siis ilves

Kriimsilmast arvab. Susi küsis karult, et mispärast karu niisugustes metsatukkades ringi liigub, kus Võsa-Villem teinekord puhata armastab. Susi kõrvad seisid alati püsti ja häda sellele, kes Kriimsilma, Susi enese või Võsa-Villemi kohta viltu sõna julges öelda. Kohe oli Kriimsilmal Susi suu läbi asi teada ning sedamaid andis ta käsu kõik vastutõrkujad maha murda.

Timukaameti peale oli meister Kriimsilma teine abimees, Võsa-Villem. Ta ei olnud nii kaval nagu Susi, kuid see-eest suur, kareda karva ja tugevate ahnete lõugadega. Otsaesine oli Võsa-Villemil valkjashall, koon kollakashall ning kogu metsarahvas kartis teda ta tigeduse pärast.

Nõnda olid Kriimsilm, Susi ja Võsa-Villem juba palju aastaid kõiki metsaelanikke oma hirmu all hoidnud. Igaühele, kes julges nende vastu kas või poole sõnaga iitsatada, tehti sedamaid ots peale.

Kitseisa oli surma mõistetud sellepärast, et ta Kriimsilma aujärje ees mitte küllalt meelitava häälega Kriimule, Susile ja Võsa-Villemile polnud kiitust määginud. Lesk Kitseema ja mõlemad sikupoisid, Mökk ja Kökk, valasid kibedaid pisaraid, aga sedagi võisid nad teha ainult salaja, sest avalik nutt oli huntide kuningriigis keelatud.

Kui Kriimsilm ühel kevadisel päeval Susi ja Võsa-Villemi

seltsis oma harilikul luurekäigul ringi hiilis, nägid hundid leske Kitseema oma kahe vaeslapsega metsaserval noort rohtu söömas.

„Tere, tere, kitserahvas!" ütles Susi.

„Mök-mök-mök!" määgis ehmunult Mökk.

„Kök-kök-kök!" häälitses noorem sikupoiss Kökk ja ta valge sabatutt hakkas hirmu pärast värisema.

„Mää-mää!" määgis Kitseema ja mõtles, et mis nüüd küll saab!

Susi aga pilutas oma viltusi hundisilmi ja pajatas kavalasti: „Nõnda-nõnda, kitserahvas! Või niiviisi mökutades ja kökutades võtate oma isandaid vastu! Kas te ei tea, mis ühel alamast seisusest loomal tuleb teha, kui ta oma ülemaid ja isandaid näeb!"

„Elagu Susi! Elagu Võsa-Villem! Pikka iga kõrgeaulisele Kriimsilmale!" hüüdis Kitseema ja sikupoisid kordasid seda valjusti määgides järele, sest kus sa huntidele tohid vastu seista!

„Jah-jah, nüüd hädaga hüüate küll: „Elagu Susi! Elagu Võsa-Villem!" ja soovite mulle pikka iga — ise aga haute kättemaksu ja ootate minu ja mu abiliste surma!" ulus vana Kriimsilm vihaselt.

„Ära murda! Ära murda!" urises Võsa-Villem ja ajas oma hirmsad kihvad irevile.

„Mind te juba ei peta, mul on ka teie südame mõtted

ada!" ütles Susi. „Või ma ei tea, mis te rebasele olite rää-
nud, ja sellepärast, et te ühte mõtlete, teist aga räägite,
ate oma kahekeelsuse pärast surema!"

Kitseema oleks nutma puhkenud, kui tal ei oleks ntide, vaid vähem kurjade loomadega tegu olnud. Aga ta adis, et ei Susi, ei Võsa-Villemit, ammuneks veel vana Kriiü ükski pisar ei liigutanud. Ei aidanud siin palve ega kurtine. Seepärast püüdis Kitseema pigem kõike oma kavalust kku võtta, et aga kuidagi oma lapsi ja ennast surmast ästa.

Mida teha? Mida ometi huntidele öelda?

Viimaks tuli Kitseemal kaval mõte.

„Oh kõrgeauline Kriimsilm!" ütles Kitseema sosinal, nii et si ja Võsa-Villem ta juttu kuulma ei ulatunud. „Su tarkus muidugi tuhat korda suurem kui meie vaesekeste mõistus. iski tahan ma sulle kinnitada, et see meile palju rohkem eeldiks, kui sina üksi meie keiser ja valitseja oleksid!"

„Mis jutt see on!" urises Kriimsilm vihaselt. Aga ta isegi li mõnikord mõelnud, et üksinda oleks palju võimukam etsakuningriigi valitsejatroonil istuda kui ablaste abimeesga saaki poolitada. Seepärast, kuigi ta kitserahvaga väga urjalt töreles, ei murdnud ta neid mitte otsemaid maha, aid päris, kas ka muud metsaelanikud niiviisi mõtlevad.

„Kõik mõtlevad niiviisi, kõrgeauline Kriimsilm! Kõik taha-

vad ainult sind valitsejatroonil näha, sest et sa üksinda targem ja tugevam oled kui Susi ja Võsa-Villem kokku!" sosistas Kitseema alandlikult.

„Mök-mök-mök!" mõistis asja Mökk.

„Kök-kök-kök!" kinnitas noorem sikupoiss Kökk.

„Oh, kõrgeauline Kriimsilm!" jätkas Kitseema. „Ei saaks sina praegu ka mingit suuremat tulu meie murdmisest. Terve talve olime vaese mehe laudas kehva toidu peal ja oleme nüüd õige kõhnaks jäänud. Selgroolülid vahivad mul selja peal nahast välja nagu suure saė hambad, küljeribid loe või ükshaaval üles... Ka mu poisid on alles väga kõhnad. Ja kui sa meid praegu siiski maha murraksid," siinkohal alandas Kitseema oma jutu uuesti sosinaks, „peaksid sa ka Susi ja Võsa-Villemi einele kutsuma. Need on aga nii aplad, et sulle enesele jääksid ainult meie kondid ja nahk... Parem oota, kuni me ennast rammusaks oleme söönud ja sina päris üksi valitseja aujärje peal istud, siis saad meist enesele väga magusa maotäie, mida sul enam kellegi teise-kolmandaga ei ole vaja poolitada!"

„Mök-mök-mök!" määgis-mõistis asja mõtet Mökk.

„Kök-kök-kök!" kinnitas järele noorem sikupoiss Kökk.

„Mu ustavate abimeeste teotamise pärast tuleks teile kohe siinsamas kohus ära pidada!" ütles vana Kriim kitserahva poole väga kurja nägu tehes. Seejuures naeris ta ise aga endale vurrukarvadesse, sest Kitseema nõu oli tõesti suurepärane: tema, Kriimsilm, tugevam ja targem kõigist, saab ka üksinda,

ma abimeestetа, hakkama ja sügisel, kui kitsed on ennast ümmusaks ja ümmarguseks söönud, murrab ta nad maha ja nöb üksinda nahka.

Mõeldud — tehtud...

Ka sobiv silmapilk ei lasknud ennast kaua oodata. Kord ühel õhtul, kui Susi kõhuvalude üle kaebas ja tahtis arsti utsuda, et see teda järele vaataks ja talle rohtu annaks, ütles Kriimsilm armulikult:

„Oh, kallis Susi! Senikaua kuni arst tuleb, luba, et mina ise sinu kõhtu muljun. Ma olen noores põlves ka arstikunsti õppinud ja tean, et muljumine on kõhuvalu vastu kõige parem rohi!"

„Ai-ai! Uu-uu! No mulju siis!" ulus Susi ning heitis ennast Kriimsilma ette pikali. Aga niipea kui ta seda oli teinud, lõi Kriimsilm hambad Susi kurku ja muljus ta kõhtu nii põhjalikult, et Susi kohe hinge heitis.

Nõnda oligi siis Susil ots peal. Võim loomariigis läks nüüd ainult kahe valitseja, vana Kriimu ja Võsa-Villemi kätte.

Jälle istusid hundid metsas koos ja laulsid.

Kriimsilm ja Võsa-Villem laulsid ees: „Meie, vägevamad ja targemad kõigist, oleme selle ilmamaa valitsejad!"

Ja teised hundid laulsid kooris järele: „Jah-jah, kõige vägevam ja targem isand Kriimsilm! Jah-jah, kõige vägevam ja targem isand Võsa-Villem! Teie kahekesi olete metsakuningriigi valitsejad!"

2.

Mida tegi sel ajal Kitseema oma Möki ja Kökiga?

Nad rõõmustasid, et seekord Kitseema kavalus oli neid otsesest surmast päästnud ja et nad vähemasti ühest kurjast mõrtsukast lahti said.

„Kahe hundiga on meil siiski kergem toime tulla kui kolmega!" rääkis Kitseema oma lastele.

„Mök-mök-mök!" mõistis asja Mökk.

„Kök-kök-kök!" kinnitas noorem sikupoiss Kökk.

Seejuures ei lasknud kitserahvas niisama tühjalt oma aega mööda libiseda. Igal hommikul äratas Kitseema sikupoisid vara üles. Kohe algas üle kraavide ja ojakeste kepslemine, murdmaajooks ja muu hommikuvõimlemine. Siis suplesid ja jõid sikupoisid jõekeses ning sõid aasal tubli hommikueine.

„Sööge aga, lapsed, sööge! Kui te tublisti sööte ja võimlete, võite oma isa surma eest Kriimsilmale ja Võsa-Villemile kätte maksta," rääkis lesk Kitseema. Ja sikupoisid sõid ja võimlesid tõesti mehiselt. Oleksid nad inimeste lapsed olnud, oleksid nad hea meelega ka lugema, kirjutama ja rehkendama õppinud. Tarkust on elus veelgi rohkem tarvis kui tugevust. Ütleb ju vanasõnagi, et kus jõud ei aita, seal aitab nõu.

Hundid aga arvasid, et nõu ja jõud on üksnes nende päralt — kõiki muid loomi pidasid nad nõrkadeks ja rumalateks. Vana

Kriim oli nii suureline, et ei hoolinud palju ka teistest huntidest. Tema ise oli oma arust see kõigist targem ja tugevam. Seepärast tõmbas ta piiri ka enese ja oma kaasvalitseja vahele. Võsa-Villemi jaoks jäi labasem asjatoimetus. Kriim ise oli metsariigi tsaar ja kuningas ja käis kord kuus kitserahvaga juttu ajamas, et iseoma silmaga näha, kas sikupoisid ikka tõesti hästi söövad ja rammusaks lähevad.

„See on teist väga aus ja ilus," kiitis ta kitserahvast, "et te oma lubadust peate. Kui teie liha tõesti sügisel hästi maitsev ja rasvane on, nii et mu kõht seda kiidab, tahan teie mälestust kalliks pidada ja teid kõikidele teistele loomadele sõnakuulmises eeskujuks panna!"

Oleks Kriimsilm ainult teadnud, mispärast sikupoisid tublisti sõid ja võimlesid, poleks ta siis neid kiitnud. Ja kitserahvas oli ka tark küllalt, et nad seda Kriimsilmale ütlema ei rutanud, mis neil tõeliselt plaanis oli.

„Ikka nõnda, kõrgeauline Kriimsilm! Sügisel on meie liha nii magus, et paneb kõrgeaulisel valitsejal suu lausa vett jooksma!" ütles tark Kitseema kavalasti.

„Mök-mök-mök!" mõistis asja vanem sikupoiss Mökk.

„Kök-kök-kök!" kinnitas takka noorem sikupoiss Kökk.

„Oh, kõrgeauline Kriimsilm," rääkis Kitseema edasi, „ei ole minul ega minu lastel muud lootust, kui et meie lõpp meie valitsejate kõrgeaulises kõhus oleks. Praegu aga, nagu tark Kriim-

silm isegi võib näha, oleme küll juba hulga rammusamad kui kevadel, aga kui vägev Kriimsilm sügiseni raatsib oodata, siis ta alles näeb, missuguse maitsva lõunasöögi ta meist saab! Hea rammus liha toob tervist ja pikka iga, mida meie oma kahele valitsejale kõigest südamest soovime... Ei, mida me oma ainsale valitsejale kõigest südamest soovime..."

Viimaste sõnade juures laskis Kitseema oma pea alandlikult longu ning jätkas oma juttu peaaegu sosinal: „Jah, kõrgeauline Kriimsilm! Kuulsime, kuidas hundid metsas laulsid: „Kriimsilm ja Võsa-Villem, teie olete metsakuningriigi valitsejad!" Muidugi, Kriimsilma ja Võsa-Villemi valitsus on tark ja õiglane, targem ja õiglasem kui ükski muu loomariigi valitsus maailmas... Aga kui palju rõõmsamad meie oleksime, kui sina, kõrgeauline Kriimsilm, üksinda meie keiser ja valitseja oleksid! Sinu tarkus on lõputa ja meie liha maitseks sulle sügisel üksinda süües palju paremini, kui et sa seda Võsa-Villemiga peaksid jagama..."

„Mök-mök-mök!" mõistis asja vanem sikupoiss Mökk.

„Kök-kök-kök!" tõendas takka noorem sikupoiss Kökk.

Kuid Kriimsilm tegi, nagu oleks ta väga vihastanud, ja käratas:

„Kui te niisuguseid mässumõtteid oma peas kannate, siis ei hakkagi me Võsa-Villemiga sügist ootama, vaid sööme teid juba nüüdsama nahka. Mina peaksin Võsa-Villemile otsa peale tegema! Või pole te kuulnud, et hunt juba hunti ei murra! Elagu vägev Võsa-Villem, minu metsakuningriigi kaasvalitseja!"

Ometi jättis ta kitsepere ka seekord puutumata.

Mis Kriimsilma ja Võsa-Villemi vahel juhtus, see jäi kitserahvale saladuseks. Aga juba järgmisel hommikul kuulsid nad, kuidas hundid metsas laulsid.

Vana Kriimsilm laulis ees: „Mina, Kriimsilm, vägevam ja targem kõigist, olen üksipäini selle maailma keiser ja valitseja!"

Ja teised hundid laulsid kooris järele: „Jah-jah, isand Kriimsilm, kõige vägevam ja targem isand Kriimsilm, sina üksipäini oled metsakuningriigi keiser ja valitseja!"

3.

„Ühe vastasega on kergem toime tulla kui kolme või kahega," ütles Kitseema oma poistele ja nii ema kui lapsed mökitasid tasakesi naerda.

Valjusti rõõmustada oli veel vara. Sügiseni jäi ainult mõni nädal. Kitseema käskis sikupoistel tugevasti süüa, et nad rammu koguksid. Ta laskis neid täie hooga vastu põõsaid ja puid joosta, et nende sarved tugevaks kasvaksid. Ta laskis neid metsas murdmaajooksu teha, et nende süda ja kopsud vastupidavad oleksid. Ta laskis neid üle ojade hüpata, et nende lihased terasena sitkeks läheksid. Peale võimlemise, jooksu ja

poksimisekunsti õpetas ta neile ka igasugust muud tarkust, eriti aga seda, kuidas üheskoos, ühisel nõul ja jõul oma vaenlasest jagu saada.

Suureks tülinaks kitserahvale oli Karja-Krants. See pruunikas karvanäss polnud loomu poolest mingi vapper koer. Ta värises Kriimsilma ees, nii et ei julgenud ennast metsa lähedalegi anda. Aga mida enam ta hunte pelgas, seda nurjatum oli ta Köki ja Möki vastu. Võtsid sikupoisid aasal rahulikult lõunaoodet, jooksis Karja-Krants neile siia klähvides järele. Mängisid sikupoisid põõsaste vahel peitemängu, tuli Karja-Krants neid kurja haukumisega kollitama. Noh, Krantsi haukumist ei pannud sikupoisid varsti enam tähelegi, aga siis hakkas ta neile hammastega kallale kippuma. Ta pures esiteks Mökki sääremarjast ning pärast seda näpistas valusasti Köki valget sabatutti.

Sikupoisid jooksid emale häda kaebama. Mõni teine ema oleks sedamaid nurjatut Krantsi noomima rutanud, kuid tark Kitseema ei teinud seda mitte, kuna ta juba ette teadis, et noomitussõnad oleksid Krantsile niisama palju tähendanud kui hane selga vesi. Seevastu võttis ta aga ise oma poisid käsile:

„Kus sina, Kökk, siis olid, kui Krants Mökki sääremarjast pures?" nõudis Kitseema oma nooremalt poisilt.

„Mää-ma,ma-mää, ma mõtlesin, et..." mökutas-kökutas häbelikult Kökk.

„Ja mida sina, Mökk, sel ajal tegid, kui Krants Köki saba [illegible]kus?" nõudis Kitseema oma teiselt pojalt.

„Mää-ma, ma-mää, ma mõtlesin, et lakun enne oma sääre-[illegible]arja ja siis lähen Kökile appi!" kökutas-mökutas häbelikult [illegible]ökk.

„Häbi, häbi, Mökk ja Kökk! Kui te niiviisi ainult iseenda [illegible]ale mõtlete ja hädas teineteisele appi ei rutta, olete ka edas-[illegible]di Karja-Krantsi haukuda ja hammustada. Mis me siis veel [illegible]riimsilmaga peale hakkame, kes meile kõigile sügisel võib [illegible]sa peale teha! Tuletage meelde, mis ma teile olen õpetanud!" [illegible]iskis Kitseema.

„Mää-mää, ikka ühisel nõul!" tuletas ema õpetust meelde [illegible]ökk.

„Mää-mää! Ikka ühisel jõul!" kinnitas takka noorem siku-[illegible]iss Kökk.

Ja nõnda nad tegidki. Kui Krants jälle tahtis Köki valget [illegible]abatutti näpistada, ruttas Mökk kohe nooremale vennale appi [illegible] andis Krantsile mõnegi hea obaduse. Ning ka Möki sääre-[illegible]arjad pidi Krants rahule jätma, kui ta ei tahtnud omakorda [illegible]öki sarvemügarate hoope maitsta.

Nõnda õppisid sikupoisid ühisel nõul ja jõul enese eest [illegible]eisma ja said Karja-Krantsi liduma. Kuid peale selle õppisid [illegible]ad ka igasugust muud tarkust. Ja kui nad inimlaste kombel [illegible]oolis oleks käinud, oleksid nad igas aines aina viied toonud.

Sügisel polnud nad enam väikesed, kõhnad sikutalled, vaid päris noored sokud, tugevad, targad, julged ja täis jõudu, kellede sarvede hoop mõnegi suurelise jalust maha võis lüüa.

Kui siis viimaks mihklipäev kätte jõudis ja Kriimsilm keelt limpsates kitserahvale järele tuli, ütles Kitseema:

„Oh, kõrgeauline Kriimsilm! Näed, meie oleme oma sõna pidanud ja nii mina ise kui ka mu poisid oleme suve jooksul hästi kosunud. Nüüd ei ole meil suuremat rõõmu, kui et sa meid oma kõrgeaulises ainuvalitseja-kõhus armulikult ära seedid. Palju oleme meie sinu tarkust ja suurt armu maitsnud, seepärast oleksime tänamatud, kui laseksime sind säärase lihtlabase lihunikutöö nagu meie murdmisega hakata vaeva nägema. Toeta tagumikuga sinna vastu kivi, et sul kindel istumine oleks, ja aja lõuad hästi laiali. Meie kolmekesi tahame ise sulle korraga otse suhu joosta!"

Kriimsilm toetaski taguotsa vastu kivi, ajas lõuad pärani ja jäi poolkinnisilmi magusat maotäit ootama, mis niiviisi ilma vaevata läbi kurgu otse kõhtu jookseb. Kitseema asus talle mõnekümne sammu peale otse ette, vanem sikupoiss-sokupoiss Mökk jooksis Kriimsilmast niisama kaugele vasakule, noorem sikupoiss-sokupoiss Kökk Kriimsilmast paremale.

Siis hüüdis Kitseema: „Üks, kaks, korraga!" ja kõik kolm lendasid vuhinal neid mõnusalt ootava Kriimsilma poole. Vanal ahnel Kriimul jooksis juba sülg suhu, aga sinna ta jäigi,

est samas lõid Kriimsilma kriimud silmad tuld. Mökk põrutas oma sarvedega talle vasaku, Kökk parema kulmu peale, nii et Kriimu pea nagu kahe haamri vahele jäi.

Kitseema aga, selle asemel, et Kriimsilmale suhu joosta, virutas talle vägeva hoobi koonu alla, nii et Kriim uperkuuti üle kivi lendas. Veel enne, kui ta toibuda jõudis, sadasid talle igast küljest uued hoobid küll pähe, küll ahnesse kõhtu, küll selga, küll koonu alla. Viimast jõudu kokku võttes õnnestus tal Kitseema ja sokupoiste tugevate sarvehaamrite alt ära pääseda ja häbiga metsa liduda. Aga saadud hoopidest ta enam ei paranenud ning kõnges juba sama päeva õhtul.

Kitserahvas aga rõõmustas.

„Mök-mök-mök!" naeris valjusti vanem sikupoiss-sokupoiss Mökk.

„Kök-kök-kök!" naersid laginal Kitseema ja noorem sikupoiss-sokupoiss Kökk.

Nõnda pääsesid metsariigi elanikud huntide hirmuvalitsuse alt. Kitserahvas elab veel tänaseni õnnelikult edasi. Nagu kuulda, pühitsesid nad alles eile terve perega noorema sokupoisi Köki sünnipäeva.

